

A POLITIKAI KULTÚRA KUTATÁSA A KOLOZSVÁRI EGYETEMEN

Péter László

A kutatások (elő)története és célja · A kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem Szociológia Tanszékének Magyar Tagozata intézményesen több tudományos alapkutatót végez. Az alapkutatók központjában (itt most csak néhányat említünk meg) az *etnikumközi kapcsolatok*, az *ifjúsági korszakváltás*, a *médiafogyasztás*, a *szegénység*, illetve az elsőgenerációs városlakók, valamint *falu* problematikája áll. Több kutatásban partner a Max Weber Szakkollégium, illetve az Etnikumközi Kapcsolatok Kutató Központ. Ugyanakkor a *politikai kultúra* vizsgálata is említést érdemel. A következőben az erre vonatkozó kutatássorozatot fogjuk részletesebben bemutatni. A demokratikus átalakulás, illetve a civil szféra konszolidációjának (mint az állammal és a politikai döntésekkel szemben ellenőrző, szabályzó és közvetítő funkciókat betöltő társadalmi alrendszernek) szempontjából a politikai kultúrára vonatkozó elemzések rendkívüli jelentőségűek lehetnek. Ebből a megfontolásból a „*A közvélemény szociológiája*” című egyetemi előadásorozat részeként 1999 óta a kurzus tematikájához szervesen kapcsolódva a Tanszék Magyar Tagozatán intézményes keretek között Péter László irányításával folyik a játékosan „*Civil Kurázsinnak*” elnevezett longitudinális kutatás-sorozat. A „*Civil Kurázsni*” egyben a kutatószeminárium gyakorlati szerepét is betölti. A politikai kultúra (illetve a problematikához kapcsolódó politikai és közéleti aktivitás, részvétel, értékek, választói viselkedés, társadalmi távolság) kérdéskörét a kolozsvári „Babeş-Bolyai” Tudományegyetem magyar diákjai körében elemezzük. (A CK I. során a magyar minta mellett egy román nemzetiségű diákokból álló mintát is használtunk).

A „*Civil Kurázsni*” című vizsgálatok az első és (eddig) a maga nemében egyedülálló kutatások Erdélyben. A tágabb értelemben értelmezett politikai szocializáció illetve a politikai kultúra állapotának a vizsgálata idehaza eddig még nem meghonosodott, ezért az eredményeink nemcsak újszerűek, hanem egyben nagyon pragmatikusak is. Ugyanis a kutatás nem szorítkozik csupán a politikai vélemények leírására, hanem a *civic culture* asszimilációjának a folyamatát, illetve annak ágenseit is modellezi; a véleményalkotás és a közéleti aktivitás, szerepvállalás mögöttes mechanizmusainak a vizsgálatát/elemezését is célozza; a kifejezett vélemények alapját Converse Iskola úgynevezett *awarness* (tudatossági) dimenzióját is feltérképezi. To-

vábbá a politikai nézetrendszerek elemeit is feltárja, valamint a politikai rendszerrel szembeni ideológiai (de nemcsak) elvárásokat is azonosítja: egyfajta ifjúsági jövőkép megrajzolásához is hozzájárulhat. Ha figyelembe vesszük az alappopuláció – a BBTE-n tanuló magyar nemzetiségű egyetemisták – jellemzőit, mint a jövődöbéli elit tagjait és a nyilvánosság *opinion leadereit*, akkor úgy véljük a „Civil Kurázsni” valóban egy jelentős lépés a romániai magyar szociológiai vizsgálatok sorában.

Az eddig elvégzett kutatások

- Civil Kurázsni I. - Egyetemisták és a civil társadalom Kolozsváron 1999. december (magyar minta), 2000. március (román minta)
- Civil Kurázsni II. - Egyetemisták és választások 2000. november
- Civil Kurázsni III. - Egyetemisták és politikai értékek 2001. november
- Civil Kurázsni IV. – Kolozsvár lakosságának politikai magatartása, tervezett időpont, 2002. október-november

A vizsgált fő tematikák

- Civil társadalommal való szembeni attitűdök (szervezeti tagság, aktivitás, elvárás-rendszerek)
- Politikai kultúra (politikummal szembeni attitűdök, aktivitási szintek, politikai ismeretszintek, ideológiai irányultság)
- A választói magatartások
- Médiafogyasztási minták
- A mássággal szembeni attitűdök (kisebbségi csoportokkal, társadalmi nemekkel)
- A státustörvénnyel szembeni magatartások (vélemények, elvárások, jövőkép)

A kutatás módszertana · A kutatások a direkt – face to face – technikával alkalmazott kérdőíves szociológiai felmérések (survey). A kérdezőbiztosok az elsőéves szociológus diákok, akik a Bevezetés a szociológiai kutatás módszertanába című előadás egyik szeminárium gyakorlatuk részeként

alkalmazzák a kérdőíveket. Kötött kvótás mintavételi eljárást használtunk. Kvóták: fakultás, szak, évfolyam, év. Az eddig vizsgált alappopulációk: a Babeş-Bolyai Tudományegyetem magyar nemzetiségű diákjai. A kutatások során használt minták és a mérések elvégzésének az időpontjai, illetve a feltételezhető hibahatárok: N-741, 1999 december (P-0,95 / ±3%); N-793 2000 március (P-0,95 / ±3%); N-406 2000 november, (P-0,95 ±4,2%); N-382, 2001 november (P-0,95 ±4,5%).

A CK kutatássorozat nyomán továbbá 4 szakdolgozat és 1 OTDK-n bemutatott szöveg, valamint jelen tematikus lapszámnak – WEB, 10. sz. – az ötlete született.

A kutatások nyomán megjelent vagy megjelenés alatt lévő tanulmányok

Kiss, D. – Kiss, T. – Sólyom, A. – Herédi, Zs. – Csata, Zs. Plainer, Zs. – Péter, L.: *Civil Kurázszi. Egyetemisták és civil tár-*

sadalom. A Babeş-Bolyain tanuló diákok politikai és állampolgári kultúrája, 2000, Kolozsvár, Max Weber Szakkollégium (magyar illetve román nyelven)

Gál-Borus, L.: *Kire szavaz(na) a magyar diák?*, in WEB 10

Pásztor, Gy.: *A kolozsvári BBTE diákjainak politikai kultúrája és adaptált politikai cselekvési mintái*, 2002, Kolozsvár, Sapientia könyvek (megjelenés előtt)

Péter, L.: *Az Aranykorszak örökösei? A politikai szellem fenomenológiája. Szociológiai tanulmány a romániai átmenetről a kolozsvári BBTE diákjainak politikai kultúrája kapcsán*, in WEB 10, 2002

Péter, L.: *Civil Kurázszi – Egyetemisták és civil társadalom Kolozsváron*, in Somai J. (szerk.) *A civil szféra szerepe a közösségfejlesztésben*, pp. 109–115, 2000, Kolozsvár, Alapítvány az Erdélyi Magyar Szervezetekért

Pásztor, Gy. – Péter, L.: *A kolozsvári BBTE magyar diákjainak médiafogyasztási mintái*, in Médiakutató, 2002 nyár

Péter László
Szociológia Tanszék
BBTE Kolozsvár